

Ümumi məlumat	Fənnin adı, kodu və kreditlərin sayı	LIT 504 Müasir ədəbi-estetik cərəyanlar, 3 kredit, 6 AKTS		
	Departament	Dillər və ədəbiyyatlar		
	Program (bakalavr, magistr)	Magistratura		
	Tədris semestri	2026/2027-ci tədris ilinin payız semestri		
	Fənni tədris edən müəllim (lər)	Prof.Bədirxan Əhmədli		
	E-mail:	Badirkhan.ahmadov@gmail.com		
	Telefon:	0505545982		
	Mühazirə otağı/Cədvəl			
	Məsləhət saatları	II gün, saat 12:00- 13:00		
Prerekvizitlər	Yox			
Tədris dili	Azərbaycan dili			
Fənnin növü (məcburi, seçmə)	Məcburi			
Dərsliklər və əlavə ədəbiyyat	1. Quliyev Q. Dəliden doğru xəbər. B.,1999. 2.Əliyev R.Ədəbiyyat nəzəriyyəsi.,B.,2008. 3.Mirəhmədov Ə.Ədəbiyyatşünaslıq terminləri lüğəti.B.,1978. 4. Qısa estetika lüğəti.B.,Azərnəşr,1970. 5. Zeynalova D. Modernizm. Postmodernizm.B.,”Elm və təhsil”, 2015 6.www.anl.az.-Milli kitabxana 7.www.kitabxana.net- elektron kitabxana. 8.www.alatotan.org.-Azad Yazarlar ocağının saytı və eyniadlı dərginin e-variantı. 9.sim-sim.az- mədəniyyət portalı			
Tədris metodları	Mühazirə	+		
	Qrup müzakirəsi	+		
	Praktiki tapşırıqlar	+		
Qiymətləndirmə	Komponentləri	Tarix/son müddət	Faiz (%)	
	Aralıq imtahanı		30	
	Fəallıq (prezentasiyalar)		10	
	Tapşırıq və testlər		15	
	Final imtahanı		40	
	Davamiyyət		5	
	Yekun		100	
	Kursun təsviri	Ədəbi-bədii fikrin hər bir mərhələsi, o cümlədən, cərəyan və meylləri konkret estetik hadisə kimi meydana çıxır. Məlum olduğu kimi, ədəbi-estetik hadisələr(romantizm-realizm, ekzistensializm, sürrealizm, modernizm, postmodernizm və s.) özünün poetik sistemi və estetikası ilə peallaşır.Hər bir milli ədəbiyyat kimi, Azərbaycan ədəbiyyatı da dünya ədəbiyyatı axarına öz kökləri,tarixi təcrübəsi,estetik bazası ilə qoşulur.Tipoloji yanaşma çox zaman hansısa bir cərəyanın bir xalqa,bir millətə, bir coğrafi regiona,bir milli mədəniyyətə aid lokal hadisə deyil,ümumdünya hadisəsi,ümumbəşəri bir proses kimi dərkinə yol açır.Belə ki,Avropa ədəbiyyatlarında XIX əsrin sonları- XX əsrin ortalarına qədərki dövrü əhatə edən modernizm, yaxud XX yüzilliyin son dövrlərini əhatə edən postmodernizm Azərbaycan ədəbiyyatından da yan (eyni tarixi sərhədlər çərçivəsində olmasa da) keçməmişdir. Elə bu səbəbdən də gələcək filoloqlara çağdaş ədəbiyyatımızın hazırkı inkişaf meyllərini doğru-düzgün anlatmaq,Azərbaycan ədəbiyyatının son əsrini Qərb ədəbiyyatları ilə müqayisədə öyrətmək, çağdaş ədəbiyyatın bəzi qaranlıq məqamlarını aydınlatmaq zərurəti meydana çıxmışdır. Seçmə fənn kimi tədrisi nəzərdə tutulan bu kurs sırf nəzəri səciyyə daşımır		
Kursun məqsədləri	Fənnin tədrisində məqsəd ədəbiyyat,sənət və mədəniyyət sahəsində Azərbaycan xalqının mənəvi irsini dünya mədəniyyətinin inkişafı kontekstində təqdim etmək,humanitar			

	təfəkkürün problemlərini ümumidən təkcə,yaxud ümumiyyə dönuş istiqamətində öyrənməkdir. Məqsədimiz yeni metodoloji prinsiplərə,təhlil və qiymətləndirmə üsullarına söykənərək,ədəbi-nəzəri fikrin müasir mənzərəsinin əsas göstəricilərinə diqqət yetirmək, gənc tədqiqatçıları dünya ədəbi-nəzəri fikrinin inkişaf tarixinə bələd mütəxəsislər kimi yetişdirməkdir.
Tədrisin (öyrənmənin) nəticələri	Müasir ədəbi-estetik cərəyanlar fəni öyrənərkən aşağıdakı nəticələr əldə olunur: FTN 1 – Ədəbi-estetik cərəyanların yaranma səbəblərini, tarixi inkişaf mərhələlərini və əsas nəzəri prinsiplərini izah edir; FTN 2 – Romantizm, realizm, naturalizm, dekadantizm, modernizm, sürrealizm, ekzistensializm, absurdizm və postmodernizm kimi əsas ədəbi-estetik cərəyanların səciyyəvi xüsusiyyətlərini fərqləndirir və müqayisə edir; FTN 3 – Müxtəlif ədəbi-estetik cərəyanların poetik xüsusiyyətlərini konkret bədii mətnlər üzərində müəyyənləşdirir və təhlil edir; FTN 4 – Azərbaycan ədəbiyyatında ədəbi-estetik cərəyanların təzahür xüsusiyyətlərini dünya ədəbiyyatı kontekstində müqayisəli şəkildə təhlil edir; FTN 5 – Modernizm və postmodernizmin Azərbaycan ədəbiyyatında yaranma və inkişaf xüsusiyyətlərini, əsas nümayəndələrini və bədii-estetik prinsiplərini müəyyənləşdirir; FTN 6 – İntertekstuallıq, dekonstruksiya, magik realizm, absurdizm və digər müasir ədəbi-estetik anlayışları bədii mətnin təhlili prosesində tətbiq edir; FTN 7 – Müasir ədəbi prosesi müxtəlif nəzəri-metodoloji yanaşmalar əsasında qiymətləndirir, ədəbi cərəyanlar arasındakı əlaqə və fərqləri əsaslandırır və müstəqil elmi-analitik fikir formalaşdırır.
Qaydalar (Tədris siyasəti və davranış)	Fəallığa görə veriləcək bal tələbənin müzakirələrdə iştirakına, mətn təhlilində göstərdiyi fəallığa, semestr boyu hazırladıqları təqdimatlara(prezentasiya), əlavə ədəbiyyatlara göstərdiyi marağa görə veriləcəkdir. Hər bir öyrənilməyən mövzu üçün 0,5 bal çıxılır. Davamiyyətə görə bal verilməsində tələbənin dərslərdə ardıcıl iştirakı və dərslərdə özünü qaydalara uyğun aparması nəzərə alınacaqdır. Üzursüz buraxılan hər dərs üçün 0,5 (0,5bal) bal çıxılacaq. Tapşırıq və testlər – keçirilmiş mövzuların əsasında açıq suallar şəklində aralıq imtahanından əvvəl və sonra müvafiq vaxtlarda aparılır. İmtahan haqqında 1. İmtahana hazırlaşarkən dərslərdə götürülmüş qeydləri öyrənməklə yanaşı, dərslərin iş planındagöstərilmiş ədəbiyyatlara, o cümlədən başqa mənbələrə də müraciət etmək lazımdır. 2. İstifadə ediləcək ədəbiyyatın bir qismi tərəfimizdən təmin ediləcəkdir. 3. Aralıq və Final imtahanlarının hər ikisində suallar test şəklində olacaqdır. Fənn çərçivəsində süni intellektdən istifadə haqqında qaydalar: Bu fənnin tədrisində generativ süni intellekt (GSİ) alətlərindən yalnız tələbənin öyrənmə, tədqiqat və fərdi inkişaf fəaliyyətini dəstəklədiyi, onun müstəqil düşünmə, yazma və təhlil bacarıqlarını əvəz etmədiyi hallarda məqsədyönlü, məsuliyyətli və şəffaf şəkildə istifadəsinə icazə verilir. GSİ fənn üzrə bilik və bacarıqların mənimsənilməsinə köməkçi vasitə kimi istifadə edilə bilər, lakin tələbənin özünün formalaşdırılmalı olduğu fikir, argument, təhlil, mətn və yekun nəticələri əvəz etməməlidir.

	Tələbə GSİ-dən istifadə etdiyi halda bunu təqdim etdiyi müvafiq iş və ya materialda açıq şəkildə bəyan etməli, istifadə etdiyi GSİ alətini və ondan hansı məqsədlə yararlandığını göstərməlidir. GSİ-dən istifadənin gizlədilməsi və ya GSİ tərəfindən yaradılmış məzmunun tələbənin müstəqil işi kimi təqdim edilməsi akademik dürüstlük və şəffaflıq prinsiplərinin pozulması hesab olunur və tələbə bu pozuntuya görə universitetin müvafiq qaydalarına əsasən məsuliyyət daşıyır. Eyni zamanda, GSİ tərəfindən yaradılan və ya təqdim olunan məlumatların düzgünlüyünün, etibarlılığının və obyektivliyinin yoxlanılmasına görə məsuliyyət tələbənin öz üzərinə düşür. GSİ tərəfindən təqdim olunan məlumatda faktla bağlı səhv, uydurma məlumat və ya istinad, yanlış nəticə və qərəzli məzmun olduqda, həmin məlumatın yoxlanılmadan tələbə tərəfindən təqdim edilən işə daxil edilməsi tələbəni məsuliyyətdən azad etmir. Tələbə istifadə etdiyi məlumatın məzmununa və təqdim etdiyi işin akademik dürüstlük, elmi etibarlılıq və fənnin tələblərinə uyğunluğuna görə məsuliyyət daşıyır. İmtahanlar və müəllim tərəfindən müstəqil bilik və bacarıqların qiymətləndirilməsi məqsədilə müəyyən edilmiş tapşırıqlar zamanı GSİ alətlərindən istifadəyə yol verilmir. Dərs zamanı ayrı-ayrı tapşırıqlar üçün GSİ-dən istifadəyə xüsusi məhdudiyyət və ya qadağa tətbiq edilə bilər. Bu tədbirlər aşağıdakı kimi müəyyənləşdirilir: 1. Şifahi və ya yazılı xəbərdarlığın verilməsi 2. Tapşırığın yenidən təqdim edilməsi 3. Tapşırıq üzrə balın azaldılması və ya sıfırlanması (0 bal). Süni intellektdən istifadəyə icazə verilən hallar 1. Ədəbi-estetik cərəyanlar üzrə ilkin məlumat və mənbələrin axtarışı 2. Ədəbi cərəyanlar və nəzəri anlayışlarla bağlı ilkin ideyaların formalaşdırılması 3. Tədqiqat mövzusunun seçilməsi və araşdırma istiqamətinin müəyyənləşdirilməsi 4. Mətnin strukturunun və tədqiqat planının hazırlanmasına dəstək 5. Tələbənin özü tərəfindən hazırlanmış mətnin dil, üslub və qrammatik baxımdan təkmilləşdirilməsi 6. Ədəbi-estetik anlayışların izahının alınması və mövzu üzrə əlavə nümunələrin əldə edilməsi 7. Müxtəlif ədəbi-estetik yanaşmaların müqayisəsi üçün ilkin analitik materialın hazırlanması 8. İstifadə edilmiş süni intellekt alətinin və onun tətbiq məqsədinin işdə açıqlanması şərtlə akademik fəaliyyətə yardımçı vasitə kimi istifadə Süni intellektdən istifadəyə icazə verilməyən hallar 1. Ədəbi-estetik cərəyanlar üzrə esse, məqalə, təqdimat və digər qiymətləndirilən işlərin tam şəkildə süni intellekt tərəfindən hazırlanması 2. Süni intellekt tərəfindən yaradılmış mətnin tələbənin öz müstəqil işi kimi təqdim edilməsi 3. Ədəbi əsərlərin təhlili və interpretasiyasının tələbənin iştirakı olmadan tamamilə süni intellektə həvalə edilməsi 4. İmtahan, aralıq və yekun qiymətləndirmə zamanı icazəsiz süni intellekt alətlərindən istifadə 5. Süni intellekt tərəfindən yaradılmış fikirlərin, sitatların və mənbələrin yoxlanılmadan akademik işdə istifadə edilməsi 6. Mövcud ədəbi tədqiqatların və müəllif fikirlərinin süni intellekt vasitəsilə dəyişdirilərək plagiat və ya müəlliflik qaydalarının pozulması ilə təqdim edilməsi 7. Tələbənin şəxsi analitik mövqeyini və müstəqil elmi düşüncəsini əvəz edəcək şəkildə süni intellektdən istifadə 8. Süni intellektdən istifadə faktının gizlədilməsi və ya onun yaratdığı məzmunun müəllifliyinin tələbəyə aid edilməsi
Mövzu	

Həftə	Tarix	Fənnin mövzuları	Dərslik/Tapşırıqlar
1.		Ədəbi cərəyan anlayışı və onun tarixi inkişaf yolu	Zeynalova D. Modernizm. Postmodernizm.B., "Elm və təhsil", 2015, s.47-48
2.		XIX yüzilin sonu XX yüzilin əvvəllərində ədəbi estetik cərəyanlar	1.Zeynalova D. Modernizm. Postmodernizm.B., "Elm və təhsil", 2015,s.75-76, s.44-45,s.22-24, s.35-37, s. 2. Quliyev Q. Dəlindən doğru xəbər. B.,1999.
3.		Romantizm ədəbi cərəyanı və onun inkişaf mərhələləri	Zeynalova D. Modernizm. Postmodernizm.B., "Elm və təhsil", 2015,
4.		Maarifçilik ədəbi cərəyanı və onun xüsusiyyətləri	http://www.kitabxana.net/files/books/file/1414482496.pdf
5		Realizm, Avropa və Azərbaycan realizmi	.Quliyev Q. Dəlindən doğru xəbər. B.,1999 2.Zeynalova D. Modernizm. Postmodernizm.B., "Elm və təhsil", 2015, s.24-25
6		Sosialist realizmi və onun xüsusiyyətləri	
7.		Dekadantizm və dekadent ədəbiyyatı müasir mərhələdə	1.Zeynalova D. Modernizm. Postmodernizm.B., "Elm və təhsil", 2015,s.75-76, s.44-45,s.22-24, s.35-37, s. 2. Quliyev Q. Dəlindən doğru xəbər. B.,1999.
8.		Naturalizm; onun xüsusiyyətləri və nümayəndələri	1. Quliyev Q. Dəlindən doğru xəbər. B.,1999. 2.Zeynalova D. Modernizm. Postmodernizm.B., "Elm və təhsil", 2015, s.70-71
9.		Sürrealizm cərəyanının bədii-estetik fikir tarixində yeri. Sürrealizm və onun Azərbaycan ədəbiyyatında təzahür formaları	. http://www.mediaforum.az/az/2006/12/11/RAM%C4%B0Z-R%C3%96V%C5%9E%C6%8FN-ORB%C4%B0T%C4%B0-044231414c11.html#.WJYzT1N96M8
10.		Modernizm 30-60-cı illərdə	1.Zeynalova D. Modernizm. Postmodernizm.B., "Elm və təhsil", 2015,s.46-47
11.		Azərbaycan modernizmi və onun xüsusiyyətləri	1.Quliyev Q. Dəlindən doğru xəbər. B.,1999

			2.Zeynalova D. Modernizm. Postmodernizm.B.,”Elm və təhsil”, 2015, s.8-9
12.		Magik realizm. Azərbaycan ədəbiyyatında magik realizm. Y.Səmədoğlu "Qətl günü" romanı Ekzistensializm; onun xüsusiyyətləri və nümayəndələri Absurdizm, absurd teatr cərəyanı və onun antiteatr konsepsiyası Elçin “Qatil”, “Mənim sevimli dəlim”	http://sim-sim.az/slider/qorxmaz-quliyev-postmodernizm-v%C9%99-b%C9%99dii-%C9%99d%C9%99biyyat/ 2.Zeynalova D. Modernizm. Postmodernizm.B.,”Elm və təhsil”, 2015,s.60-62
13.		Ədəbi cərəyanlar müasir ədəbi prosesdə Ədəbiyyatın dekonstruksiyası	http://sim-sim.az/slider/qorxmaz-quliyev-postmodernizm-v%C9%99-b%C9%99dii-%C9%99d%C9%99biyyat/ 2.Zeynalova D. Modernizm. Postmodernizm.B.,”Elm və təhsil”, 2015,s.60-62
14		Postmodernizm və intertekstuallıq. İ.Fəhmi “Qarga yuvası”	http://sim-sim.az/slider/qorxmaz-quliyev-postmodernizm-v%C9%99-b%C9%99dii-%C9%99d%C9%99biyyat
15.		Müstəqillik dövründə müxtəlif “izm”lər	http://sim-sim.az/slider/qorxmaz-quliyev-postmodernizm-v%C9%99-b%C9%99dii-%C9%99d%C9%99biyyat
		Final imtahanı	